ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Αντώνης Δραγανίγος

Θα μας λείψεις ρε Χρίστο. Πάρα πολύ. Και η σκέψη σου και το χαμόγελό σου. Και η γνώμη σου και η σεμνότητά σου... Είναι σαν να αποχωρεί από την σκηνή μια εποχή μεγάλων γεγονότων και συγκλονιστικών εμπειριών, όπου η επανάσταση στιγμές – στιγμές ήταν χειροπιαστή, μαζί με τους ανθρώπους που διαμόρφωσε.

Ένας καθολικός άνθρωπος της επανάστασης

Υπάρχουν μερικοί άνθρωποι, από αυτούς που τους λέμε **«σημεία αναφοράς».** Που όλοι συμφωνούν για την αξία και τον ρόλο τους, αν και πολλές φορές για διαφορετικούς λόγους... Αναμφίβολα ένας τέτοιος άνθρωπος ήταν ο Χρίστος.

Θα φανεί ίσως λίγο παράταιρο γράφοντας για έναν αγωνιστή που η ζωή του ήταν η ζωντανή ιστορία του κομμουνιστικού κινήματος στην χώρα μας, που μοιάζει σαν ένα «παραμύθι της επανάστασης», να ξεκινάς από τις συνεδριάσεις. Ναι αυτές τις πάντα μακρόσυρτες και κάπως στριφνές συνεδριάσεις της Κεντρικής Συντονιστικής Επιτροπής της ΑΝΤΑΡΣΥΑ στις οποίες ο Χρίστος ήταν πάντα παρών. Πάντα στην ώρα του, καθισμένος στην θέση του, με μια στοίβα υπογραμμισμένα βιβλία, σημειώσεις και ανοιγμένες εφημερίδες μπροστά του, δείγμα της προετοιμασίας που έκανε για κάθε συνεδρίαση, πάντα με ένα γλυκό χαμόγελο να περιμένει όσους αργούσαν (τους περισσότερους δηλαδή) για να μας θυμίσει με την στάση του ότι πρέπει να παίρνουμε στα σοβαρά το ό, τι κάνουμε: από μια τυπική συνεδρίαση, έως μια ιστορική εισβολή στην αμερικάνικη πρεσβεία!...

Ο Χρίστος ήταν ένας πραγματικός επαναστάτης κομμουνιστής. Από εκείνο το αρχετυπικό είδος κομμουνιστών που είχαμε κατά νου όταν μπαίναμε στην περιπέτεια του κομμουνιστικού κινήματος. Ασυμβίβαστος αγωνιστής, στάθηκε με την ίδια απαράμιλλη παλικαριά, απέναντι στη φυλακή και τα βασανιστήρια, τις διώξεις και τις απειλές, όσο και απέναντι στην αφομοίωση, την εξαγορά και την υποταγή. Άντεξε χωρίς υποχωρήσεις τα βασανιστήρια της χούντας στην σύλληψή του τον Μάρτη του 74, ξεπέρασε αλώβητος τις

σειρήνες της συναλλαγής στις περιόδους των αλήστου μνήμης «δημοκρατικών δυνάμεων» με τους «γαλαντόμους» υπουργούς «νέας γενιάς».

Πίστευε βαθιά στην δύναμη και την δράση των μαζών. Της εργατικής τάξης, του λαού. Ποτέ, μα ποτέ, δεν σκέφτηκε ότι αυτή η δράση μπορεί να αντικατασταθεί με παζάρια, κοινοβουλευτικά τερτίπια, συναλλαγές. Μέχρι το τέλος της ζωής του διατηρούσε την ίδια νεανική φλόγα για τις παραμικρότερες εκδηλώσεις της λαϊκής δράσης και αντίστασης, και την ίδια απέχθεια απέναντι στα παζάρια, τα δήθεν, την «μεγάλη πολιτική» των διαδρόμων.

> Στήριζε πάντα μια μετωπική λογική, εφόσον πειθόταν ότι στρέφεται ενάντια στο κεφάλαιο, τον ιμπεριαλισμό, το σύστημα

Ήταν ένας άνθρωπος καθολικός. Αυτό ήταν ίσως το στοιχείο που σφράγιζε όλη του την φυσιογνωμία σαν επαναστάτη. Άνθρωπος που διάβαζε συνεχώς και μέχρι το τέλος, αδιάσειστος μάρτυρας η τεράστια βιβλιοθήκη του. Ο Χρίστος «βασάνιζε» τις απόψεις του. Δεν συγχωρούσε στον εαυτό του ευκολίες. Δεν ήταν μια και δυο φορές που επιχειρηματολογούσε στην ΚΣΕ με αποσπάσματα και αναφορές στους κλασικούς, τον Μαρξ, τον Λένιν. Επέμενε στην προγραμματική συγκρότηση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. «Δεν έχουμε ανάλυση για τον ελληνικό καπιταλισμό, το επίπεδο ανάπτυξης, τις ιδιομορφίες του. Δεν είναι πρόγραμμα ο αφηρημένος αντικαπιταλισμός», έλεγε.

Ταυτόχρονα ήταν ένας κατεξοχήν άνθρωπος της δράσης. Έβλεπε με μεγάλη απαίτηση και αυτοκριτική τις μεγάλες μας αδυναμίες στην οργάνωση της δράσης, δηλαδή στην συγκρότηση της οργάνωσης. «Δεν είναι δυνατόν να μην συγκροτείται οργανωτική γραμματεία, να μην έχουμε επιτροπές για τα αγροτικά, να είμαστε χύμα». Ήταν άλλωστε παρών ο ίδιος, όσο του επέτρεπε η υγεία του, σε κάθε κινητοποίηση, δε κάθε μικρό και μεγάλο αγώνα Και όταν καμιά φορά δεν ερχόταν σε μια κινητοποίηση, καταπονημένος από την υγεία του, ερχόταν αυτή η ιστορική φιγούρα, στην ΚΣΕ και ζήταγε «συγγνώμη», που δεν μπόρεσε να είναι στην κινητοποίηση!

Είναι γνωστό ότι επέμενε πολύ στα ζητήματα του αντιιμπεριαλιστικού αγώνα, της εθνικής ανεξαρτησίας, της λαϊκής κυριαρχίας. Όχι όμως σαν απομεινάρι της παλιάς καλής αντιιμπεριαλιστικής εποχής, αλλά σαν προάγγελος της μαύρης φάσης που διανύουμε. Είχε την πολιτική και θεωρητική δυνατότητα να μιλάει για τα ζητήματα αυτά, από βαθιές και αδιαπραγμάτευτες ταξικές θέσεις, από τις θέσεις του εργατικού κινήματος, χωρίς

παραχωρήσεις στον εθνικισμό, αλλά με βαθιά αίσθηση για την σημασία όλων αυτών των ζητημάτων στην σημερινή εποχή.

Ο Χρίστος σαν κουλτούρα και πολιτική αντίληψη ήταν βαθιά ενωτικός. Άλλωστε το ΕΚΚΕ και ο ίδιος προσωπικά συμμετείχαν σε όλες ανεξαίρετα τις ενωτικές απόπειρες της αντικαπιταλιστικής αντιιμπεριαλιστικής αριστεράς, στην Μαχόμενη Αριστερά, το ΜΕΡΑ, την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, της οποίας αποτέλεσε ιδρυτικό μέλος. Δεν ήταν όμως καιροσκόπος με τα θέματα των συμμαχιών. Στήριζε πάντα μια μετωπική λογική, εφόσον πειθόταν ότι στρέφεται ενάντια στο κεφάλαιο, τον ιμπεριαλισμό, το σύστημα, ότι γίνεται για να ενισχύσει τους αγώνες και να υπηρετήσει τον λαό. Όχι γενικά, όχι για κοινοβουλευτικές καρέκλες, όχι οπορτουνιστικά.

Η βαθιά καλλιτεχνική του φύση, καλλιεργημένη άλλωστε από την θητεία του δίπλα σε μεγαθήρια σαν τον Κάρολο Κουν και το Berliner Ensemble, εκφραζόταν με την παιδιάστικη ευαισθησία και την διάχυτη καλοσύνη του. Με αγάπη στους φτωχούς, με εμπιστοσύνη και ανοχή στους συντρόφους, και με όσους συμφωνούσε και με όσους διαφωνούσε.

Υπάρχουν μερικές στιγμές στην πολιτική πάλη, που κάποιο ρεύμα, και ο καθένας προσωπικά πρέπει να κάνει επιλογές. Επιλογές που δεν είναι πάντα εύκολες και «μονοσήμαντες». Εκεί, μέσα στο χάος των διαφορετικών γνωμών και των πιθανών εξελίξεων, έχουμε ανάγκη από μερικούς ανθρώπους, που με την πείρα και την οξυδέρκειά τους, την βαθιά θεωρητική γνώση και την πρακτική τους πείρα, να πουν μια σταθερή γνώμη που θα «μετρήσει». Ο Χρίστος ήταν ένας από αυτούς, τους –δυστυχώς- πολύ λίγους ανθρώπους. Η γνώμη του «μέτραγε» στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ, και στον αριστερό κόσμο. Όλοι άκουγαν αυτό που έλεγε, δύσκολα μπορούσε να παρθεί κάποια απόφαση αν ήταν αντίθετος. Και αυτό όχι για λόγους τυπικού συσχετισμού, αλλά γιατί, αν κανείς «μετράει» τις επιλογές του, τότε «μέτραγε» πριν από όλα την γνώμη του Χρίστου.

Θα μας λείψεις ρε Χρίστο. Πάρα πολύ. Και η σκέψη σου και το χαμόγελό σου. Και η γνώμη σου και η σεμνότητά σου… Είναι σαν να αποχωρεί από την σκηνή μια εποχή μεγάλων γεγονότων και συγκλονιστικών εμπειριών, όπου η επανάσταση στιγμές – στιγμές ήταν χειροπιαστή, μαζί με τους ανθρώπους που διαμόρφωσε, για να αφήσει την θέση της σε μια μίζερη καθημερινότητα, στις μειωμένες προσδοκίες, στην αγωνία της επιβίωσης, στην ρουτίνα μιας τυπικής ζωής και στους ανθρώπους που διαμορφώνει…

Θα προσπαθήσουμε να κρατήσουμε ζωντανό το «ασίγαστο πάθος» σου και οπλισμένοι με την συνειδητοποίηση των αδυναμιών μας και την δύναμη της συλλογικότητας, που μόνο αυτή

μπορεί να δώσει απάντηση, να συνεχίσουμε.

Καλό κατευόδιο αγαπημένε φίλε και σύντροφε

Δημοσιεύθηκε στο ΠΡΙΝ, 18.9.2016